

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1930)

Ερωτήσεις κατά ενότητα

Πρόσφυγες στην Ελλάδα κατά τον 20ό αιώνα:

1. Επισημάνετε τους τόπους από όπου ήλθαν Έλληνες πρόσφυγες κατά τον 20ό αιώνα.
2. Ποια είναι τα αίτια προσφυγοποίησης πολλών Ελλήνων κατά τον 20ό αιώνα;
3. Ποια είναι τα αίτια της μετακίνησης ελληνικών πληθυσμών από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα κατά τον 20ό αιώνα;
4. Ποια είναι τα αίτια της μετακίνησης ελληνικών πληθυσμών από τη Ρουμανία στην Ελλάδα κατά τον 20ό αιώνα;

Α. Προσφυγικά ρεύματα κατά την περίοδο 1914-1922

1. Ο διωγμός του 1914 (ο πρώτος διωγμός):

1. Παρουσιάστε συνοπτικά την παρουσία ελληνικών πληθυσμών στη Μ. Ασία από την αρχαιότητα ως και το 19ο αιώνα.
2. Ποια ήταν τα αίτια της δίωξης των Ελλήνων της Μ. Ασίας μετά το 1914;
3. Πώς μεθοδεύτηκε η δίωξη των Ελλήνων της Μ. Ασίας μετά το 1914;
4. Ποιες αντιδράσεις προκλήθηκαν λόγω των διώξεων των Ελλήνων της Μ. Ασίας μετά το 1914;
5. Ποιες μορφές καταπίεσης των ελληνικών πληθυσμών υιοθέτησαν οι Οθωμανοί από το 1914 ως το 1918;
6. Τι ήταν τα τάγματα εργασίας;
7. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα των καταπιεστικών μέτρων σε βάρος των ελληνικών πληθυσμών που υιοθέτησαν οι Οθωμανοί από το 1914 ως το 1918;

2. Άλλα προσφυγικά ρεύματα:

1. Τι γνωρίζετε για τη συνθήκη του Νεϊγύ;
2. Ποια μεταναστευτικά ρεύματα Ελλήνων από την περιοχή της Ρωσίας παρατηρούμε τον 20ό αιώνα και ποια τα αίτια τους; (Προσοχή: και μετά Β' Βαλκανικό Πόλεμο).

3. Η περίθαλψη (1914-1921):

1. Ποια μέριμνα ελήφθη για τους πρόσφυγες ως το 1914;
2. Τι ήταν ο Οργανισμός που ιδρύθηκε το 1914 στη Θεσσαλονίκη και ποιο το έργο του;
3. Τι γνωρίζετε για την Ανωτάτην Διεύθυνσιν Περιθάλψεως;
4. Τι γνωρίζετε για το Υπουργείο Περιθάλψεως και ποιο το έργο του ως το 1921; (βλέπε και επόμενο κεφάλαιο για παλιννόστηση).

4. Η παλιννόστηση:

1. Δώστε το περιεχόμενο των όρων Πατριαρχική Επιτροπή, και Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάλψεως.
2. Ποιες συνθήκες αντιμετώπισαν οι παλιννοστούντες στις εστίες τους Έλληνες μετά το 1918;

Β. Η μικρασιατική καταστροφή

1. Η έξοδος:

1. Πότε αποβιβάστηκε ο ελληνικός στρατός στη Σμύρνη και πότε την εγκατέλειψε;
2. Τι προέβλεπε η συνθήκη των Σεβρών;
3. Ποιες ήταν οι συνέπειες των εκλογών του Νοεμβρίου 1920;
4. Ποια ήταν η τύχη του ελληνισμού της Μ. Ασίας και της Αν. Θράκης μετά την καταστροφή του 1922;

2. Το πρώτο διάστημα:

1. Ποιος ήταν ο αριθμός των προσφύγων που κατέφυγαν στην Ελλάδα μετά το 1922;
2. Ποια ήταν τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι πρόσφυγες αμέσως μετά την έλευσή τους στην Ελλάδα;
3. Ποιοι κινητοποιήθηκαν προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι πρώτες άμεσες ανάγκες των προσφύγων του 1922;
4. Πώς αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα της στέγασης των προσφύγων αμέσως μετά την έλευσή τους στην Ελλάδα τον πρώτο καιρό;
5. Πώς αντιμετώπιζαν αρχικά οι πρόσφυγες την παραμονή τους στην Ελλάδα και ποια συνέπεια είχε αυτή η θεώρηση;
6. Ποιες συνέπειες είχε για τη νοοτροπία των προσφύγων η Σύμβαση της Λοζάνης;

3. Η Σύμβαση Λοζάνης και η ανταλλαγή πληθυσμών:

1. Πότε υπογράφηκε η Συνθήκη της Λοζάνης;
2. Πότε υπογράφηκε και τι προέβλεπε η ελληνοτουρκική Σύμβαση της Λοζάνης;
3. Δώστε την έννοια του όρου «ανταλλάξιμοι».
4. Ποιες ήταν οι δυνατότητες των ανταλλαξίμων σύμφωνα με τη Σύμβαση της Λοζάνης;
5. Δώστε την έννοια του όρου Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής.
6. Πώς αντιδράσανε οι πρόσφυγες στην υπογραφή της ελληνοτουρκικής Σύμβασης της Λοζάνης;
7. Για ποιους λόγους υπέγραψαν οι Κεμάλ και Βενιζέλος την ελληνοτουρκική Σύμβαση της Λοζάνης;

Γ. Η αποκατάσταση των προσφύγων

1. Η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων:

1. Δώστε το περιεχόμενο του όρου Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων.
2. Τι διέθεσε στην ΕΑΠ η ελληνική κυβέρνηση;
3. Τι έλαβε υπόψη της η ΕΑΠ στην αποκατάσταση των προσφύγων;
4. Γιατί δόθηκε μεγαλύτερο βάρος στην αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων απ' ό,τι στην αστική;
5. Γιατί δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση προσφύγων σε Μακεδονία και Δυτική Θράκη;
6. Γιατί η εγκατάσταση των προσφύγων δεν έγινε πάντα σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΕΑΠ;
7. Ποιοι οργανισμοί ασχολήθηκαν με την αποκατάσταση των προσφύγων;

2. Η αγροτική αποκατάσταση:

1. Ποιου ήταν κυρίως το έργο της αγροτικής αποκατάστασης των προσφύγων και ποιο στόχο είχε;
2. Που εγκαταστάθηκαν οι πρόσφυγες στα πλαίσια της αγροτικής τους αποκατάστασης;
3. Ποια κριτήρια ελήφθησαν υπόψη στην παραχώρηση αγροτικών κλήρων στους πρόσφυγες;
4. Τι παραχωρούνταν στους πρόσφυγες στα πλαίσια της αγροτικής αποκατάστασης;
5. Πώς επιλύθηκε το πρόβλημα της στέγασης στην αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων; (Ποιοι ανάλαβαν το κτίσιμο των οικιών, πώς ήταν τα σπίτια, το θέμα της ιδιοκτησίας).

3. Η αστική αποκατάσταση:

1. Ποιος φορέας ανέλαβε κυρίως το έργο της αστικής αποκατάστασης των προσφύγων και σε τι αποσκοπούσε;
2. Ποιος ήταν ο ρόλος της ΕΑΠ στην αστική αποκατάσταση των προσφύγων;
3. Ποια προβλήματα υπήρξαν στο έργο της αστικής αποκατάστασης των προσφύγων;
4. Για ποιους λόγους καθυστερούσαν τα οικιστικά προγράμματα;
5. Πού οφειλόταν η συνεχής περιπλάνηση των αστών προσφύγων;
6. Πού (Σε ποιες περιοχές) στεγάστηκαν οι αστοί πρόσφυγες;
7. Πώς επιλύθηκε το πρόβλημα της στέγασης στην αστική αποκατάσταση των προσφύγων; (Ποιοι ανάλαβαν το κτίσιμο των οικιών, πώς ήταν τα σπίτια).
8. Γιατί το πρόβλημα των υποδομών των προσφυγικών οικισμών δεν κατέστη δυνατό να αντιμετωπιστεί;
9. Πώς αντιμετώπισαν το πρόβλημα της στέγασής τους οι εύποροι και οι άποροι αστοί πρόσφυγες;

Δ. Η αποζημίωση των ανταλλαξίμων και η ελληνοτουρκική προσέγγιση

1. Η αποζημίωση των ανταλλαξίμων:

1. Ποιοι φορείς ανέλαβαν το έργο της αποζημίωσης των ανταλλαξίμων;
2. Ποιοι φορείς ανέλαβαν στην Ελλάδα το έργο της αποζημίωσης των ανταλλαξίμων;
3. Δώστε την έννοια του όρου Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής Πληθυσμών (Υπουργείο Γεωργίας) και Γραφεία Ανταλλαγής Πληθυσμών.
4. Ποιος ήταν ο ρόλος της Εθνικής Τράπεζας στο έργο της αποζημίωσης των ανταλλαξίμων;
5. Πώς εκτιμάτο η περιουσία που είχαν αφήσει στην Τουρκία οι ανταλλάξιμοι;
6. Ποιες δυσκολίες παρουσίαζε η εκτίμηση της περιουσίας που είχαν αφήσει στην Τουρκία οι ανταλλάξιμοι;

2. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση:

1. Ποια η πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων από την υπογραφή της Σύμβασης και της Συνθήκης Λοζάνης ως τη Συμφωνία της Άγκυρας;
2. Ποιες ελληνοτουρκικές συνθήκες υπογράφηκαν μετά την υπογραφή της Σύμβασης και της Συνθήκης Λοζάνης ως τη Συμφωνία της Άγκυρας και ποιες οι συνέπειές τους;

3. Ποιους στόχους έθεσε ο Ελ. Βενιζέλος, ως πρωθυπουργός της περιόδου 1928-1932, στην προσπάθειά του να προσεγγίσει την Τουρκία;

4. Τι γνωρίζετε για τη Συμφωνία της Άγκυρας;

5. Ποιες συμφωνίες / πρωτόκολλα συμπλήρωσαν τη Συμφωνία της Άγκυρας και τι προβλέπανε;

6. Ποια τα αποτελέσματα των ελληνοτουρκικών συμφωνιών του 1930: **α.** Στις ελληνοτουρκικές σχέσεις και **β.** Στο εσωτερικό (ελληνικό) μέτωπο;

Ε. Η ένταξη των προσφύγων στην Ελλάδα

1. Η ενσωμάτωση των προσφύγων:

1. Πώς αξιολογείται το έργο της ενσωμάτωσης των προσφύγων;

2. Ποιες αντικειμενικές δυσκολίες παρουσιάστηκαν στην ενσωμάτωση των προσφύγων;

3. Ποια ήταν η συμβολή της ΕΑΠ στην ενσωμάτωση των προσφύγων και για ποιους λόγους πέτυχε στην αποστολή της;

4. Ποιες διαφορές (κοινωνικές, πολιτιστικές) υπήρχαν ανάμεσα στους ίδιους τους πρόσφυγες και πώς αυτές επηρέασαν την ταχύτητα ενσωμάτωσής τους;

5. Ποια ήταν τα παράπονα των προσφύγων για τον τρόπο που τους αντιμετώπισε: **α.** το ελληνικό κράτος και **β.** ο γηγενής πληθυσμός;

6. Σε ποιους λόγους οφειλόταν η διάσταση που παρατηρήθηκε ανάμεσα στο γηγενή πληθυσμό και τους πρόσφυγες;

7. Ποιες διαφορές στη νοοτροπία υπήρχαν ανάμεσα στο γηγενή πληθυσμό και τους πρόσφυγες;

8. Ποια η πολιτική τοποθέτηση της πλειοψηφίας των προσφύγων; Πώς τους αντιμετώπιζαν οι αντιβενιζελικοί;

9. Σε ποιους τομείς παρουσιάστηκε οικονομικός ανταγωνισμός ανάμεσα στο γηγενή πληθυσμό και τους πρόσφυγες;

10. Ποιες οι σχέσεις ανάμεσα στο γηγενή πληθυσμό και τους πρόσφυγες σε κοινωνικό επίπεδο;

11. Πώς εκφραζόταν συνήθως η εχθρότητα του γηγενούς πληθυσμού απέναντι στους πρόσφυγες;

12. Πότε έπαψαν να υπάρχουν οι διαχωρισμοί ανάμεσα στο γηγενή πληθυσμό και τους πρόσφυγες;

2. Οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων:

1. Γιατί η μικρασιατική καταστροφή θεωρήθηκε άλλοτε γεγονός ανάλογο του 1453 κι άλλοτε ορόσημο για τη νέα Ελλάδα;

2. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις της ανταλλαγής πληθυσμών στις ελληνοτουρκικές σχέσεις;

3. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του προσφυγικού στον πληθυσμό της χώρας και την εθνολογική του σύσταση;

4. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του προσφυγικού στην οικονομία της χώρας;

5. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του προσφυγικού στην οικονομία της χώρας και συγκεκριμένα στον πρωτογενή τομέα (γεωργία - κτηνοτροφία κ.λπ.);

6. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του προσφυγικού στην οικονομία της χώρας και συγκεκριμένα στο δευτερογενή τομέα (βιομηχανία);

7. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις του προσφυγικού στην ένταξη της γυναίκας στην παραγωγή;

8. Ποια η προσφορά των προσφύγων στον πολιτισμό (μουσική - λογοτεχνία - διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας);